

MIKAEL MELLQVIST

Ackordet – dödsdömt eller dömt till ett långvarigt frihetsstraff?

Den 1 augusti 2022 träder de nya lagen om företagsrekonstruktion i kraft.¹ Ordet "ackord" förekommer inte i den lagen. Innebär det att ackordet som juridisk företeelse är förpassat till rättshistorien? Här presenteras några funderingar kring detta och kring den nya lagens "skulduppgörelse" och hur den förhåller sig till rekonstruktionsplanen.

MIKAEL MELLQVIST är f.d. lagman i Gotlands tingsrätt.

1. ETT INLEDANDE FILOSOFERANDE

Ordet ackord är uttryck för något som är i samklang, i harmoni, föremål för samstämmighet. Som juridiskt begrepp handlar det om "harmoni" mellan en gäldenär och hans eller hennes samtliga borgenärer. Det är en harmoni som uppnås genom att de träffar en uppgörelse, eller en överenskommelse, såvitt avser en samlad reglering av gäldenärens alla skulder.

En sådan överenskommelse kan ingå som ett moment i en rekonstruktion, dvs. en återuppbyggnad av något som har skadats eller raserats; t.ex. ett företags verksamhet med tillhörande ekonomi. Man kan också uttrycka det som att ackordet i form av en generell skuldnedskrivning raserar, eller i vart fall förminskar, borgenärernas samlade fordringsbygge. Men ur detta ska något nytt kunna byggas, dvs. rekonstrueras.

¹ Detta är skrivet i maj 2022, men jag utgår ifrån att lagen verkligen blir verklighet den 1 augusti 2022. I enlighet med det benämner jag här också 1996 års lag som den "äldre" lagen och 2022 års lag som den "nyare" lagen.

Det finns alltså i en juridisk kontext en mycket tydlig saklig koppling mellan ackordet och rekonstruktionen. Och mig veterligen finns det inte i något land en rekonstruktionslagstiftning som inte innehåller också ackordsmöjligheter. Å andra sidan finns det inte heller mig veterligen i något land en ackordslagstiftning som inte bygger på tankar och idéer om rekonstruktion.

Ackords- och/eller rekonstruktionslagstiftning går också regelmässigt hand i hand med konkurslagstiftningen. I själva verket är ett konkursförfarande, likt det svenska, ett särskilt kvalificerat ackordsförfarande. Men för att få det senare att riktigt stämma får man lägga till ett moment av tvång. Och hur går det ihop med den harmoniska överenskommelsen? Man får helt enkelt vidga perspektivet. Även om några enstaka körmedlemmar inte är så tonsäkra kan helheten ändå vara harmonisk och behaglig att lyssna till. Och kraven på perfektion vad gäller den uppnådda samklngen får kanske skruvas ned. Resultatet, dvs. det ekonomiska utfallet för borgenärerna, är i ett ackord och vid en konkurs detsamma. De får bara en viss procent av vad de är berättigade till. Det perfekt harmoniska ackordet är givetvis att alla borgenärer accepterar det. Men perfektion kan inte alltid uppnås. Då kopplar vi på juridiken och den har bestämt att det för ett ackord ska krävas en borgenärsmajoritet (bestämd på något sätt), men vid en konkurs får alla borgenärer, utan egen bestämmanderätt, nöja sig med vad de får efter det att gäldenärens verksamhet har likviderats i viss ordning. I ett ackord ställs vanligen också upp krav på en viss minimiutdelning, medan utfallet vid konkurs kan vara noll. Tvånget är i ett konkursförfarande dubbelriktat, dvs. det drabbar såväl gäldenären som borgenärerna. Ett ackordsförfarande (som sådana hittills varit utformade i Sverige) är alltid frivilligt såvitt avser gäldenären, medan tvång i varierade utsträckning kan riktas mot borgenärerna.

En annan fundamental skillnad – vad gäller företag – är att själva företaget lever vidare efter ett ackord, medan företaget vid konkurs ofrånkomligt (med en viss teoretisk undantagsmöjlighet för aktiebolag) upphör att existera (även om verksamheten i och för sig skulle

leva vidare). Ett ackord kan rädda såväl verksamheten som företaget, medan en konkurs enbart kan rädda verksamheten. Men ett ackord i sig har direkt inget med verksamheten att göra. Och en konkurs behöver inte påverka verksamheten (mer än i en kort övergående fas). Verksamheter som bygger på goda affärsidéer kan alltså leva vidare och förmås att blomstra såväl efter genomgången ackord som efter genomgången konkurs. Om man sålunda har verksamheten i fokus kan det i båda fallen beskrivas som att möjligheter ges till en rekonstruktion. Rekonstruktion betyder ju, som sagt, att något som tidigare byggts och kanske av tidens tand, eller genom en olycka, skamfilats eller raserats, byggs på nytt. Och detta nybygge kan alltså i den insolvensrättsliga världen åstadkommas med hjälp av såväl ett ackord som en konkurs. Det sagda gäller endast verksamheten. Den som bedriver verksamheten kan – och ska – leva vidare efter ett ackord. Efter en konkurs är emellertid det företag som tidigare bedrev verksamheten förpassat till de sällare jaktmarkerna. I så måtto är det likvidationsinriktade konkursförfarandet själva motsatsen till ett livsbejakande rekonstruktionsförfarande.

Så långt företag. När vi diskuterar insolvensrättsliga frågor rörande fysiska personer (riktiga människor) som inte bedriver någon näringsverksamhet är begreppsbildningen aningen annorlunda. Restskuldsprincipen sammantaget med det faktum att vi faktiskt inte tar död på insolventa gäldenärer innebär att konkursförfarandet avseende en fysisk person egentligen inte kan beskrivas som likvidationsinriktat. Det förhållandet att det även i dessa fall är frågan om att omvandla tillgångar till likvida medel är knappast tillräckligt för den karaktäristiken. Inte heller använder vi begreppet rekonstruktion för individinriktade insolvensförfaranden. Vi talar i stället om (ekonomisk) rehabilitering. Vi ska inte bygga (konstruera) en ny människa; i stället ska vi återställa (rehabilitera) människan i ursprungligt (ekonomiskt) skick. Och vi talar om skuldsanering, dvs. det är först här ordet ”skuld” dyker upp. Det är dessa, inget annat, som ska tvättas bort (saneras). Rentvättad från sina skulder kan indi-

viden sedan i återställt skick åter kliva in på samhällsbanan till nytta för sig själv och andra!

Liv eller död? Frivillighet eller tvång? Det tycks vara de spänningsfält inom vilka insolvensrätten rör sig. Det är också dessa ytterligheter – och synen på var, när och hur dödshjälp och tvång ska sättas in – som starkt har bidragit till misslyckandena med att få till stånd ett samlat insolvensförfarande.

Hur som helst är det rekonstruktion och sanering som är begreppen på modet, låt vara att konkurs inte är ett begrepp, och en företeelse, som alltför lätt låter sig utrangeras. Och om vi lämnar ”ordlekarna” och går till en krass juridisk verklighet, är konkursförfarandet det helt dominerande insolvensförfarandet och det finns inga tecken på annat än att det så kommer att förbli lång tid framöver.

Men vad har i allt detta hänt med ackordet? Som begrepp? Som företeelse?

2. ACKORDETS SVENSKA HISTORIA I STÖRSTA KORTHET

Ackord har som begrepp och juridisk företeelse funnits sedan mycket lång tid tillbaka. Om man ser till svenska förhållanden rörande lagstiftning kom det dock först i 1862 års konkurslag att inflyta ett kapitel om (tvångs)ackord. Och först i samband med att 1921 års konkurslag kom till såg för första gången en ackordslag dagens ljus.² I motiven sägs bl.a. att förutom att konkurs medför ”personligt obehag” och ”minskning i socialt anseende”, så innebär det också ofta ”nedläggande af denna rörelse”. Med ett ackord kan det vara ”vida lättare att med tiden ernå en tryggad ekonomisk ställning”, för borgenärerna kan det vara en fördel i det de erhåller en ”högre procent” och ges tillfälle till ”fortsatta affärsförbindelser” med gäldenären.³ Redan då var man alltså inne på att konkurs kunde medföra en onödig värdeförstörelse och att ett ackord kunde ge borgenärerna

² Se 1911 års förslag s. 78 f. och s. 469 f. samt 1919 års förslag s. 80 f. och s. 260 f.

³ 1911 års förslag s. 471. Där det också framgår att ackordslagarna då redan fanns i såväl Norge som Danmark.

långsiktiga fördelar. 1921 års lag ersattes av 1970 års ackordslag.⁴ Man kan säga att dessa lagar inte syftade till annat eller mera än att sätta upp en rättslig ram med ordnade förhållanden kring ett omröstningsförfarande samt genom fastställelsen ge förfarandet ett rättskraftigt avgörande. Vad gällde själva skuldnedsättningen innehöll dessa lagar också regler om en viss minsta ackordsdividend. Slutligen krävdes en viss kvalificerad majoritet vid omröstningen. Det senare kan man säga motiverade tvånget mot minoriteten.

När lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion trädde i kraft innebar det att ackordet enligt 1970 års ackordslag ”bakades in” i den lagen och utgjorde där en (eventuell) komponent i en företagsrekonstruktion. I själva verket var det den viktigaste komponenten och mig veterligen har någon företagsrekonstruktion inte genomförts utan att det i den har ingått ett ackord. Själva lagstiftningstekniken innebar att ackordsmöjligheten inte var åtkomlig utan att man ansökte om företagsrekonstruktion, dvs. något mer än enbart ett ackord. Enligt 3 kap. 1 § i den äldre lagen om företagsrekonstruktion kunde rätten alltså i ett ärende om företagsrekonstruktion på begäran av gäldenärsföretaget besluta om offentligt ackord (ackordsförhandling). Dessa bestämmelser motsvarade i allt väsentligt bestämmelserna om ackord i konkurs och också vad som gällde enligt 1970 års ackordslag.⁵ Möjligheten att ansöka enbart om, och erhålla fastställelse av ett offentligt ackord, kom därmed att utmönstras ur svensk rätt. Detta har kritiserats i flera olika sammanhang.⁶ Den kritiken fångades upp av Rekonstruktionsutredningen som i SOU 2021:12 lade fram ett förslag till en särskild lag om skulduppgörande, som ett enklare, snabbare och billigare alternativ till en mer ambi-

⁴ Se SOU 1968:41 och prop. 1970:136 samt G. Walin/T. Gregow, Ackordslagen m.m., Stockholm 1972.

⁵ Ang. ackordsregleringen se prop. 1995/96:5 s. 114 f. och s. 204 f. och SOU 1992:113 s. 390 f. samt Trygve Hellners/Mikael Mellqvist, Lagen om företagsrekonstruktion s. 156 f. och Marie Tuula, Rekonstruktion av företag inom insolvenslagstiftningens ramar, s. 363 f. Se också Gösta Walin/Torkel Gregow som i Ackordslagen har kommenterat ackordslagen (1970:847) och Lars Eric Gustafsson/Hans Renman, Ackord s. 59 f. Se också Stefan Lindskog, Betalning s. 643 f.

⁶ Redan Lagrådet, se prop. 1995/96:5 s. 342 påpekade det men sade sig inte kunna bedöma om det var olägenheter förenade med det. Därefter har såväl 2007 års Insolvensutredning som Entreprenörskapskommittén identifierat denna avsaknad som en brist och lämnat förslag om att avhjälpa denna brist genom att införa lagstiftning om s.k. *separat ackord*. Se SOU 2010:2 och SOU 2016 s. 72.

tiöst utformad lag om företagsrekonstruktion.⁷ Motiven för det var i korthet att det fanns behov av en enklare ordning för de fall där inget annat än en skulduppörelse krävs för att verksamheten ska kunna fortsättas framgångsrikt. Regeringen valde dock att inte gå vidare med det, vilket kortfattat motiverades med att det inte finns något behov av ett sådant enklare förfarande, bl.a. eftersom lagen (2016:67) om skuldsanering för företagare tillgodoser det behov av separat skuldnedsättning som kan finnas.⁸

Så hur ligger det egentligen till med (det fristående) ackordet? Mellan 1921 och 1996 hade vi en ackordslag, 1996 avskaffades den. Det kritiserades och flera förslag om ett återinförande av (det fristående) ackordet har lagts fram. Och nu har det avfärdats. Är (det fristående) ackordet som företeelse och begrepp för evigt förpassat till rättshistorien?

3. REKONSTRUKTION OCH ACKORD – EN KORT ANALYS AV JURIDISK RETORIK

Rekonstruktion är alltså på modet inom insolvensrätten; och har varit det under en längre tid. Ackordet tillhör det förgångna. Är det så? Eller är det bara en lek med ord på ytan? Vi börjar från början.

Det finns alltid ett tryck på lagstiftaren att med hjälp av just lagstiftning lösa olika samhällsproblem. Den som innehar lagstiftningsmakt vill också gärna visa sig handlingskraftig och målinriktad. Det innebar att det inte räcker med att enbart sjösätta en lag. Sjösättningen ska också marknadsföras i det politiska spelet. Det kan ske lågmält som 1921 då man motiverade införandet av en ackordslag med att en sådan behövdes för att kunna säkra driften av långsiktigt lönsamma verksamheter till allmän nytta. Det kan ske aningen mer högljutt som när man 1996 motiverade lagen om företagsrekonstruktion med exakt samma argument. Och det kan se

⁷ Se SOU 2020:12 s. 521 f. och s. 741 f. samt prop. 2021/22:215 s. 105 f. och s. 279 f. Se också s. 102 f. där det framhålls att man bör sträva efter att i så stor utsträckning undvika alternativa insolvensförfaranden då det kan leda till irrelevanta val av insolvensförfarande m.m. Jfr också SOU 2010:2 s. 269 f. och s. 364 f. samt SOU 2016:72 del 2 s. 151 f. liksom även den fortsatta framställningen här.

⁸ Se prop. 2021/22:215 s. 102 f.

ännu mer högljutt som när man nu marknadsför 2022 års lag om företagsrekonstruktion och det återigen med exakt samma argument. Men om man upprepat ska använda samma argument måste man få dem att låta som nya argument. Då byter man ord och uttryck samt justerar perspektivet. Man aktualiserar också kontexten. Man går från ackord till rekonstruktionsplan. Och man lämnar förhoppningen om att borgenärerna ska kunna ha fortsatta affärsförbindelser med en gäldenär vars sociala anseende har förminskats till att det gynnar entreprenörskap och samhälleligt framåtskridande. Man lämnar den lilla stadens köpmannaskrå och ger sig in i globaliseringens välsignelsebringande värld. Men man gör det steg för steg, sakta och försiktigt.

1921 och 1970 års ackordslagar gav helt enkelt möjlighet till ett ackord med visst inslag av tvång som kunde rättskraftigt fastställas av domstol. En välordnad och rättssäker form av skuldnedsättning helt enkelt. 1996 års lag om företagsrekonstruktion införde begreppen rekonstruktion och rekonstruktionsplan. Och inte bara det. Rekonstruktion gjordes till det huvudsakliga, medan ackordet ”endast” var en eventuell möjlighet att ”krydda” rekonstruktionen med. Det föreskrevs i den lagen att rekonstruktören i samråd med gäldenären skulle upprätta ”en plan som redovisar hur syftet med företagsrekonstruktionen ska uppnås”. Det var givetvis en mycket elementär, vag och inte särskilt uppfordrande reglering. Av vad som kunde utläsas av förarbetena föreföll rekonstruktionsplanen först och främst vara ett fortlöpande arbetsdokument som alltså successivt bearbetades för att föreligga i ett slutligt skick i samband med att rekonstruktionsförfarandet vid domstol avslutades.⁹ Något formellt samband med ett eventuellt ackordsförslag hade inte planen. Sådan var den formella konstruktionen. I realiteten var det givetvis tvärtom. Ackordet var alltjämt huvudsaken. I själva verket var ackordet det enda verksamma instrumentet i 1996 års lag. Resten var egentligen inte mer än garnityr. Detta garnityr innebar, aningen elakt sagt, att det vi då åstadkom faktiskt inte var något annat än en något tillkrånglad

⁹ Jfr Trygve Hellners/Mikael Mellqvist, Lagen om företagsrekonstruktion – En kommentar s. 87 f.

ackordslag. Rekonstruktionsplanen i 1996 års lag hade inte några formella verkningar och var helt fristående från ett eventuellt antagande och fastställande av ett offentligt ackord.¹⁰ Och det senare var – precis som tidigare – inte någon annat än en ren skulduppställning som i princip innebar att oprioriterade borgenärer fick sina fordringar nedsatta med en viss procentsats. Men den juridiska marknadsföringen gick ut på att vi nu lämnat en rudimentär ackordslagstiftning bakom oss och i stället fått en kraftfullare rekonstruktionslagstiftning. Talesättet ”snus är snus, om än i gyllene dosor” hade fått en bekräftelse.

Hur är det då nu år 2022? Är ”snus fortfarande snus” eller innehåller dosan någon annat? I likhet med den äldre lagen är det alltså möjligt att genomföra en företagsrekonstruktion utan någon planförhandling (tidigare ackordsförhandling). Men om det väl beslutas om en planförhandling är det frågan om en plan som *kan* innehålla mer än enbart ett ackord (skulduppställning). Men den *måste inte* innehålla så mycket mer. En viktig nyhet är att det är rekonstruktionsplanen i sin helhet – alltså inte enbart skulduppställningen – som antas av borgenärerna och fastställs av rätten. Men i och med att planen inte behöver innehålla något annat än en skulduppställning, kan man i praktiken ofta vara tillbaka på ”ruta ett”. En mycket viktig nyhet ska dock framhållas, nämligen att även aktieägarna kan inkluderas i planen. Men även gällande dessa är det så att de *kan*, men *måste inte*, beröras i sak. Det man har åstadkommit är att man har formaliserat en rekonstruktionsplan till ett dokument med *materiella och formella rättsverkningar som också inkluderar ackordsfrågan*. Det senare har alltså ytterligare reducerats till att endast var ett moment bland många flera. Man kan också tillspetsat uttrycka det som att utvecklingen gått från ackordet som det huvudsakliga och övriga (eventuella) rekonstruktionsåtgärder som ”utsmyckning” till det omvända. Så ser i vart fall den juridiska retoriken ut. Men hur förhåller sig det till verkligheten. Låt oss titta närmare på den nya

¹⁰ Se Trygve Hellners/Mikael Mellqvist s. 27 f. och s. 86 f.

lagens rekonstruktionsplan och skulduppgörelse samt lite mer om hur dessa förhåller sig till varandra.

4. REKONSTRUKTIONSPLANEN

Vad gäller frågan om en rekonstruktionsplans innehåll finns bestämmelser i 4 kap. 4 – 10 §§.¹¹ I 4 § anges allmänt och övergripande att planen ska innehålla de åtgärder som är nödvändiga för att komma till rätta med gäldenärens ekonomiska svårigheter och säkerställa att den verksamhet som gäldenären bedriver, helt eller delvis, ska kunna fortsättas av gäldenären eller någon annan. Den beskrivningen faller tillbaka på vad som föreskrivs i artikel 2.1.1. i det bakomliggande EU-direktivet och innebär lite slarvigt uttryckt att ”allt är tillåtet och inget är förbjudet”. I förarbetena uttrycks det lite mer stramt som att ”i princip ska alla verktyg få användas och alla tänkbara operativa förändringar vidtas i syfte att rekonstruera gäldenärens verksamhet”.¹² Det är alltså frågan om att ge utrymme för en mycket hög grad av flexibilitet och göra det möjligt att vidta de åtgärder som är bäst lämpade i det enskilda fallet. Det kan dock finnas anledning att fästa uppmärksamhet vid att det ska vara frågan om åtgärder som är *nödvändiga* och att dessa också ska *säkerställa* ett visst resultat, dvs. att gäldenärsföretagets *verksamhet* ska kunna fortsätta (helt eller delvis).

Fokus i planen ska alltså vara verksamheten och alltså inte det företag som bedriver verksamheten. I praktiken kan den distinktionen i många fall vara betydelselös, men i vissa andra fall kan den däremot vara av avgörande betydelse. Vidare ska det vara frågan om nödvändiga åtgärder, dvs. det är inte tillräckligt att en åtgärd i och för sig kan vara nyttig. Även den distinktionen kan i många fall vara tämligen ointressant och även subtil, men i andra fall kan den vara av vikt. I praktiken kan man nog förmoda att detta nödvändighetskriterium kan, och kanske måste, ses som aningen tänjbart. Det kan

¹¹ Se prop. 2021/22:215 s. 167 f. och s. 374 f. och SOU 2021:12 s. 430 f.ö

¹² Prop. 2021/22:215 s. 170. Detsamma uttrycks i SOU 2021:12 s. 389 f.

ofta också vara svårt att med en objektiv måttstock avgöra vad som är nödvändigt.

Att dessa nödvändiga åtgärder ska *säkerställa* ett visst resultat, dvs. fortsatt lönsam verksamhet kan uppfattas som ett strängt kriterium. Ordet ”säkerställa” (i 4 kap. 4 §) för ju gärna tankarna till ordet ”garantera”. Även om det kanske är en lite väl långt gående tolkning att tala om garantier, ställer kriteriet krav på att det inte är tillåtet – i vart fall bör det undvikas – att vidta åtgärder som är alltför chansartade. Vad gäller just detta är det emellertid rimligt att det ges ett inte obetydligt svängrum; de skiftande komponenter som i slutändan kan komma att påverka utfallet kan ju vara såväl många som svåröverblickbara. Det kan också jämförelsevis noteras att det i 4 kap. 8 § punkten 4 anges att den rekonstruktörsberättelse som ska fogas till planen ska ange varför planen har *rimliga* utsikter att *säkra* verksamheten. Det är ett avsevärt lägre ställt krav än att faktiskt säkerställa fortsatt verksamhet. På samma sätt som det nog kan råda viss osäkerhet kring den mer pregnanta innebörden av nödvändighetskriteriet kan det nog också råda motsvarande osäkerhet beträffande detta kriterium om säkerställande.

I anslutning till det uttalas att det *bör* endast vara möjligt att inkludera sådana åtgärder som parterna i planen disponerar över, men också att även åtgärder som berör en tredje man (som ju inte binds av planen) *bör* kunna ingå.¹³ Jämfört med kravet på en åtgärd ska bidra till att säkerställa utfallet måste det rimligen förstås som att en åtgärd som involverar tredje man – och där ett åtagande från den tredje mannen kanske är en förutsättning för att planen över huvud taget ska kunna antas – måste vara bindande för den tredje mannen i annan ordning, t.ex. genom att avtal träffats med den tredje mannen; ett avtal som är bindande i och för sig och inte genom planen. Det framhålls emellertid i förarbetena att det inte ens ställs något krav på att åtgärder som anges i planen är juridiskt bindande.

En av domstol fastställd plan utgör en exekutionstitel (se 3 kap. 1 § utsökningsbalken). Det krävs dock inte att alla de åtgärder som

¹³ Prop. 2021/22:215 s. 171.

kan ingå i planen i och för sig är verkställbara. Är det önskvärt med verkställbarhet, vilket t.ex. regelmässigt torde gälla för en skuldupp-
görrelse, ankommer det dock på de berörda parterna att formulera
sådana åtaganden så att de också blir exigibla.¹⁴

Avslutningsvis kan det finnas anledning att påpeka att det inte
ställs upp några hinder mot att rekonstruktionsplanen innehåller
andra moment. Det finns med andra ord inte angivet något i lagen
om att planen *inte får* innehålla redogörelser för vissa åtgärder, över-
enskommelser eller annat. Det måste dock anses underförstått att
en rekonstruktionsplan inte bör tyngas av redogörelser för allehanda
detaljer.

Mer specifikt *ska* det i planen, förutom redovisning av viss for-
malia,

- göras en gruppindelning bland borgenärerna (4 kap. 5 §),
- redogöras för vilka borgenärer och aktieägare som inte berörs
av planen (4 kap. 7 § punkten 6),
- rekonstruktionsåtgärderna inklusive en eventuell skuldupp-
görrelse (4 kap. 7 § punkten 7),
- om ny finansiering förekommer och skälen till det (4 kap. 7 §
punkten 8) och
- en rekonstruktörsberättelse (4 kap. 8 §).

Vilka slags åtgärder – förutom skuldupp-
görrelsen – kan då i praktiken
vara obligatoriska att fastställa i en rekonstruktionsplan. I förarbete-
na nämns som exempel att man ska kunna konvertera en fordran till
aktier (debt to equity swap), ökning av aktiekapitalet på något sätt,
byte av styrelse och/eller verkställande direktör samt minskning av
aktiekapitalet.¹⁵ Dessutom ska förekomsten av ny finansiering och
villkoren för denna, om man vill komma i åtnjutande av superför-
mänsrätten i 10 § första stycket punkten 5 förmånsrättslagen, fast-
ställas i planen.¹⁶ Detta är givetvis viktiga konkreta exempel. Men

¹⁴ Jfr prop. 2021/22:215 s. 209 och jfr s. 239.

¹⁵ Se SOU 2021:12 s. 389 f. och 430 f. samt prop. 2021/22:215 s. 179 f. och s. 399 f.

¹⁶ SOU 2021:12 s. 507 f.

därutöver nämns inte mycket mer än att i princip operativa åtgärder av vad slag det vara må *kan* ingå i planen.

På goda grunder kan det dock med all säkerhet förmodas att de viktigaste åtgärderna i praktiken kommer att vara relaterade till en skulduppställning.

5. SKULDUPPGÖRELSEN

Det finns anledning att här först fästa uppmärksamhet på en principiellt viktig skillnad mellan lagens bestämmelser om rekonstruktionsplanen och den äldre lagens ackordsbestämmelser. I den äldre lagen var rekonstruktionsplanen, som nämnts, inget annat än ett "arbetsverktyg" under förfarandets gång som inte var föremål för några formellt bestämda ställningstaganden såsom antagande eller fastställelse. Ackordet var däremot något som kunde (och skulle) antagas av borgenärerna och fastställas av rätten. Ackordet var i den äldre lagen dock *enbart* en skulduppställning. I den nuvarande lagen är det rekonstruktionsplanen som är föremål för antagande och fastställelse. Och i den planen kan en skulduppställning ingå som *ett moment av flera*; ofta antagligen ett viktigt sådant, men ändå alltså enbart som en del av något större. De berörda parterna tar alltså inte ställning till och rätten fastställer alltså inte enbart skulduppställningen. En rekonstruktionsplan kan alltså omfatta inte bara fordringar/skulder utan även vissa rättigheter och dessutom kan i planen, som upprepat nämnts, regleras även annat; någon egentlig begränsning finns inte.¹⁷ Det nu sagda pekar mot att den äldre lagens begrepp "rekonstruktionsplan" inte alls har någon motsvarighet i den nya lagen. Det skulle mycket väl kunna diskuteras om den äldre lagens begrepp "ackord" i den nya lagen svarar mot begreppet "skulduppställning" eller i stället mot begreppet "rekonstruktionsplan". Valet är långt ifrån givet; och kanske det rätta svaret är att "ackord" i den äldre lagen delvis motsvarar såväl "skulduppställning" som "rekon-

¹⁷ I prop. 2021/22:215 s. 171 uttalas att det bör endast vara möjligt att i en rekonstruktionsplan inkludera sådana åtgärder som parterna i planen disponerar över och själva kan avtala om. Den begränsningen kommer dock inte till uttryck i lagen. En annan sak är att man i planen, självklart, inte kan binda tredje man och att vissa moment i planen kanske är omöjliga att verkställa.

struktionsplan” i den nya lagen. Jag har emellertid här valt att resonera som att ”skulduppgörelsen” är det som har ersatt ”ackordet”.

Som upprepat framhålls i förarbetena finns det anledning att förmoda att en skulduppgörelse kommer att utgöra en del av en rekonstruktionsplan och då också oftast den viktigaste delen. Som en randanmärkning i sammanhanget kan det ifrågasättas varför man byter ut det väl etablerade begreppet ”ackord” mot det tämligen menlösa ”skulduppgörelse”. Det är antagligen något som hör ihop med den juridiska marknadsföringsfrågan, dvs. något som låter nytt utan att vara det. Den nya benämningen skulduppgörelse förekommer i lagen i 4 kap. 7 § punkten 7 där det föreskrivs att en rekonstruktionsplan ska innehålla en ”eventuell skulduppgörelse”, i 4 kap. 29 och 30 §§ om verkan av en fastställd rekonstruktionsplan samt i 5 kap. 1 § om återvinning och kvittning. Någon avgränsad definition av begreppet skulduppgörelse förekommer alltså inte i lagen. Trots det kan man på flera sätt sluta sig till vad som avses. Rekonstruktionsutredningens lagförslag innehöll (1 kap. 2 § nionde punkten) en legaldefinition av ”skulduppgörelse”, som ”den del av en rekonstruktionsplan som innebär att berörda parters fordringar sätts ned eller betalas på närmare angivet sätt.¹⁸ Mot denna bakgrund kan det konstateras att det inte ansetts vara nödvändigt att med någon precision kunna avgöra vad som i en rekonstruktionsplan är att hänföra till skulduppgörelsen och vad i planen som ligger utan en sådan uppgörelse.

Bortsett från detta skifte av terminologi kan förändringen i sak, jämfört med den äldre lagen, närmast betecknas som revolutionerande, dvs. det är inte bara frågan om juridisk marknadsföring, utan verkligen något nytt. Och enligt min uppfattning är följande att hänföra till skulduppgörelsen. *För det första* kan inte bara fordringshavare utan även rättighetsinnehavare omfattas av en uppgörelse, t.ex. aktieägare (och andra med ett ägarintresse). *För det andra* kan en skulduppgörelse omfatta inte bara oprioriterade fordringar utan

¹⁸ SOU 2021:12 s. 40 och s. 672. Som jämförelse kan nämnas att EU-direktivet i artikel 2.1 har en definition av begreppet ”betalningsplan” som närmast motsvarar vad som i lagen avses med ”skulduppgörelse”. I prop. 2021/22:215 s. 103 f. uttalas dock att några sådana definitioner inte är behövliga.

även prioriterade fordringar och efterställda fordringar. *För det tredje* ställs det inte upp något krav på en viss minsta (ackords)dividend, dvs. lägsta belopp att betala. *För det fjärde* ställs inget krav på betalning enligt uppgörelsen inom viss tid.

Generellt gäller att deltagande fordringar ska vara uppkomna före *beslutet* (inte ansökan) om företagsrekonstruktion (4 kap. 3 §). Det mer hantverksmässiga arbetet med en skulduppgrörelse kan vara tämligen intrikat. För det första ska det alltså göras en gruppindelning (fem olika grupper med möjlighet till undergrupper) bland de berörda parterna (4 kap. 5 §).¹⁹ Alla inom en och *samma grupp* ska ges lika rätt i proportion till deras fordran eller rättighet. Men *mellan grupperna* råder inget krav på lika rätt (4 kap. 6 §). Ett förslag till skulduppgrörelse, som ju alltid utgör en del av en rekonstruktionsplan, ska redan innan det begärs en planförhandling har sänts till alla berörda parter (4 kap. 2 § första stycket punkten 3). I praktiken innebär det att rekonstruktören måste ha haft en hel del borgenärskontakter (inklusive förhandlingar) redan tidigare och långt före det formella plansammanträdet hålls i rätten.

Även om lagen alltså uttrycker flexibilitet och anpassningsbarhet framförs i förarbetena vissa begränsningar som givna. Hit hör att ett antagande om att en skulduppgrörelse kräver en inte obetydlig anslutning bland borgenärerna och andra berörda parter. För rättens fastställelse ställs ytterligare krav upp. Det i sin tur förmodas kräva att uppgörelsen innebär en viss minsta betalning. I förarbetena sägs till och med att den tidigare gränsen för minsta ackordslikvid (25 procent) *bör utgöra ett riktmärke* vid rättens bedömning av om livskrafttestet är uppfyllt.²⁰ Med livskraftstestet avses vad som föreskrivs i 4 kap. 23 § första stycket punkten 2 om att rätten ska vägra fastställa en plan om den inte har rimliga utsikter att förhindra att gäldenären blir insolvent eller säkra verksamhetens livskraft. Denna prövning ska ske *ex officio* och kan alltså mynna ut i en fastställelsevägran även om borgenärerna m.fl. har antagit planen. Det

¹⁹ Att gruppindelningen har direkt bäring på skulduppgrörelsen är väl uppenbart. Men lika uppenbart är att skulduppgrörelsen i och för sig inte är föremål för något antagande eller någon fastställelse. Den är "bara" en del av den rekonstruktionsplan som kan antas och fastställas.

²⁰ Se prop. 2021/22:215 s. 174.

känns angeläget att framhålla att det här verkligen är frågan om en prövning ex officio. Det ställer särskilda krav på domstolen att självständigt göra en prövning och vid den inte enbart förlita sig vad berörda parter lägger fram i fråga om underlag och argumentation. Av betydelse är i det sammanhanget att rätten ska vägra fastställelse om utfallet enligt planen blir sämre än vad det skulle ha blivit vid gäldenärens konkurs (4 kap. 24 §). Det kräver dock invändning från en berörd part och bedömningen ska avse utfallet för just den part som framfört invändningen. I det sammanhanget har rätten att göra en värdering av konkursutfallet (4 kap. 28 §). Man kan uttrycka det som att det här finns dels ett *livskraftstest*, dels ett *konkursutfallstest*; där emellertid enbart det förra är obligatoriskt. Om det har begärts planförhandling får man förmoda att avsikten och bedömningen också från gäldenärsföretagets och rekonstruktörens sida är att det finns utsikter att få en rekonstruktionsplan såväl antagen av berörda parter som fastställd av rätten. Det innebär att det indirekt kan sägas förekomma krav på att en skulduppgörelse som ingår i rekonstruktionsplanen uppnår en viss miniminivå vad gäller det ekonomiska utfallet för berörda parter. Kan inte dessa uppnås är det ingen idé att begära en planförhandling.

I detta sammanhang kan det finnas anledning att nämna att det i 4 kap. 3 § anges vilka som *deltar* i en planförhandling. Men frågorna om deltagare och innehåll är två olika frågor. I och med att en skulduppgörelse enbart utgör ett moment av flera som kan bli föremål för antagande och fastställelse finns det inte någon egentlig anledning att behöva med precision avgränsa vad som ingår i skulduppgörelsen. Av själva begreppet följer i och för sig att det är skulder som ska regleras i uppgörelsen. Av bestämmelsen i 4 kap. 3 § följer att i planförhandlingen deltar borgenärer med fordringar uppkomna före beslutet om företagsrekonstruktion. Ska man vara noga – och det ska man ibland – sägs dock ingenstans i lagen att rekonstruktionsplanen, inklusive skulduppgörelsen, enbart kan omfatta dessa fordringar. Senare uppkomna fordringar kan mycket väl omfattas. I praktiken är det inte heller otänkbart att så i vissa fall kan vara

av godo. En annan sak är att det i så fall kräver ett godtagande av en sådan fordringsägare; ett godtagande vars bindande kraft i så fall inte konstitueras i planen, utan i annan ordning. Det behöver inte heller vara av avgörande betydelse om regleringen av en viss fordran (skuld) formellt sett ingår i skulduppställningen utan i stället av rekonstruktionsplanen i övrigt. Det är däremot så att lagens bestämmelser om gruppindelningar m.m. enbart tar sikte på fordringar uppkomna före den för borgenärsdeltagande kritiska tidpunkten (beslutet om företagsrekonstruktion). Och det är uppenbart att avsikten i lagen är att det endast är fordringar som uppkommit före nämnda tidpunkt som ska regleras i en skulduppställning.²¹ Men den nya lagens konstruktion – med en skulduppställning utgörande en del av rekonstruktionsplan och där ställning tas till den senare och inte separat till den förra – innebär att det inte är av samma vikt att kunna avgränsa vilka fordringar som regleras i planens skulduppställning. För fordringar som faller utanför skulduppställningen finns det heller inte några formella begränsningar av *hur* de i så fall regleras. Men, som sagt, för att en reglering i planen av sådana fordringar ska kunna effektueras kan det krävas deltagande av andra borgenärer än sådana som deltar i planförhandlingen och det kan behövas bindande överenskommelser som ligger utanför en antagen och fastställd rekonstruktionsplan.²² Men, som sagt, allt detta kan *också ingå* i en rekonstruktionsplan. Framför allt är det inget som hindrar att vissa fordringar regleras på visst sätt (t.ex. sätts ned med en viss procent) utanför den formella skulduppställningen.

På ett principiellt plan innebär det nu sagda att det förhållandet att en skulduppställning numera inte har samma fristående karaktär som den äldre lagens ackord att tidigare diskussioner och ställningstaganden om vilka fordringar som är ackordsfordringar och vilka som är ackordsfria inte längre har samma bäring och betydelse utan

²¹ Den äldre lagen hade samma lydelse i nu diskuterat avseende. Jfr Hellners/Mellqvist s. 169 där vi antyder att det kanske varit mer relevant att i lagtexten ange vilka fordringar som deltar och inte vilka borgenärer som deltar.

²² Jfr Mikael Möller, *Insolvensrättsliga utlåtanden* s. 75 f. och densamme, *Insolvensrättsliga utlåtanden II* s. 17 f. De frågor som diskuteras där *kan* alltså hamna i ett annat läge i och med den nya lagens konstruktion.

diskussionerna får föras utifrån andra utgångspunkter och under andra förutsättningar, bl.a. i termer av tillfällig och ny finansiering.²³

Avslutningsvis en liten utvikning som har samband med kraven på domstols ex officio-prövning av om en rekonstruktionsplan ska fastställas eller inte. Mot bakgrund av de nyss sagda kan det uppmärksammas att det bakomliggande EU-direktivet (se artikel 25 och ingresspunkterna 85 och 86) föreskrivs att medlemsstaterna ska säkerställa att domare och andra anställda har lämplig utbildning och relevant sakkunskap samt att insolvensförfaranden handläggs snabbt och effektivt. Det talas i samband med det om att det här rör sig om ett beslutsfattande ”med potentiellt betydande ekonomisk och social inverkan” (ingresspunkten 86). I förarbetena kommenteras detta korthugget med att dessa krav redan är uppfyllda i svensk.²⁴ Och vad annat hade man kunnat säga. En näraliggande fråga är den om koncentration av rekonstruktionsärenden till vissa tingsrätter. I den frågan är utredningen och regeringen ense om att det bör ske en viss koncentration av sådana ärenden. Frågan överlämnas dock till regeringen att besluta om, med den rekommendationen att en tingsrätt per län bör ha att handlägga dessa ärenden.²⁵ Jag har i annat sammanhang upprepat förordat en längre gående koncentration av dessa ärenden (och konkursärenden), t.ex. till en tingsrätt per hovrättsområde.²⁶

6. TILLBAKA TILL ACKORDET

Det framstår som mycket tydligt att ackordet – nu benämnt skulduppgörelse – även i denna nyordning är något centralt i sammanhanget. I de allra flesta fall den i särklass viktigaste ingrediensen i en företagsrekonstruktion. En fråga som infinner sig är om det nu är så att skulduppgörelsen är av dominerande vikt, varför ska man då

²³ Terminologiska frågor som kan uppstå – och som måhända även kan ha materiell betydelse – är i tre steg om vissa fordringar ska betecknas som ”rekonstruktionsfria”, rekonstruktionsplansfria” eller ”skulduppgörelsefria”. I praktiken är det dock allttjämt så att inköp och liknande som gäldenärsföretaget gör under rekonstruktionen självfallet ska betalas fullt ut och inte ackorderas på något sätt.

²⁴ Se prop. 2021/22:215 s. 329 f. och SOU 2021:12 s. 587 f.

²⁵ Se SOU 2021:12 s. 590 f. och prop. 2021/22:215 s. 331 f.

²⁶ Se Mikael Mellqvist i Ny Juridik 2020:3 s. 61 och 2021:3 s. 35 samt jfr 2020:2 s. 37.

behöva bädda in en sådan i en tämligen intrikat kontext bestående av en rekonstruktionsplan som innehållsmässigt saknar begränsningar. Svaret är givetvis att man tillhandahåller en lag med en omfattande verktygslåda att kunna användas så att behoven i det enskilda fallet kan tillgodoses. Men rimligen kommer det i ett stort antal fall inte finnas behov av mer än ett enda verktyg, dvs. skuldupp-görelsen. I konsekvens med det gjorde Rekonstruktionsutredning- en också bedömningen att ackordet i sig var av sådan vikt att det skulle ges en möjlighet att framöver kunna fastställa ett ackord utan att gäldenären skulle behöva få igenom en företagsrekonstruktion. Det konkretiserades i utredningens förslag om en särskild *lag om skuldupp-görelse*.²⁷ Jag ska här inte gå in på detaljer, men utredningens förslag var enligt mitt förmenande väl omfångs- och innehållsrikt. En ackordslag som enbart syftar till att kunna i ordnade former anta och fastställa en skuldupp-görelse, skulle inte behöva innehålla mer än kanske tio paragrafer (antagligen färre). Men bortsett från det var utredningens förslag ett svar på ett önskemål som upprepat fram- förts alltsedan lagen om företagsrekonstruktion kom till i mitten av 1990-talet.²⁸ Men förslaget fick tummen ned. I propositionen motiverar regeringen det aningen korthugget, som redan nämnts, med att det enligt den nya lagen är möjligt att föreslå en skuldupp-görelse som enda åtgärd i en rekonstruktionsplan och att förfarandet i ett sådant fall i praktiken kan förenklas.²⁹ Dessutom anförs att ”det är angeläget att motverka att gäldenärer väljer rekonstruktionsförfarande utifrån en bedömning av möjligheterna att maximera utfallet gentemot borgenärerna”. Utredningens förslag sägs också främst framstå som ”en avskalad version av den nuvarande lagen om företagsrekonstruktion”.³⁰

Det nu sagda kan vara värt några kommentarer. Vad som menas med att man ska motverka ett förfarandeval utifrån ”möjligheter-

²⁷ Se SOU 2021:12 s. 67 f, s. 521 f. och s. 741 f.

²⁸ Se SOU 2010:2 del 1 s. 92 f., s. 279 f. och s. 364 samt SOU 2016:72 del 2 s. 232 f. I båda utredningarna görs bedömningen att det finns ett reellt behov av en särskild lag om separat ackord.

²⁹ Prop. 2021/22:215 s. 102 f.

³⁰ Det är aningen oklart om det sistnämnda citatet är regeringens eller Juridiska fakultetsnämndens vid Uppsala universitet.

na att maximera utfallet gentemot borgenärerna” är väl inte alldeles klart. Är tanken att det ena förfarandet skulle ge en högre ackordsprocent än det andra? Ska man i så fall ”motverka” det som ger den högsta eller lägsta ackordsprocenten? Min uppfattning är att det inte borde vara förenat med några större problem – om ens några – att hantera ett ”fullödigt” rekonstruktionsförfarande och ett ”förenklat” ackordsförfarande sida vid sida. Problemet, som jag ser det, är att utredningens förslag om en särskild lag om skulduppställning är alldeles för ambitiöst och vidlyftigt. En enkel och lättbegripligt ackordslag torde utan besvär, som redan antytts, kunna åstadkommas med ett fåtal paragrafer där förfarandet vid domstol, utan förberedelser där (men desto flera av gäldenären själv), inskränks till ett sammanträde vid vilket det röstas varefter domstolen endera fastställer ett ackord eller avslår en ackordsbegäran. Ingen officiell rekonstruktör skulle behöva blandas in, anmälningar av fordringar och kallelser av borgenärer m.m. skulle inte heller behövas (förutom en annons där okända sådana uppmanas höra av sig). Domstolen skulle tillsammans med sökande gäldenär kunna bestämma dag för sammanträde och gäldenären får se till att till sammanträdet ta med sig intyg om att alla kända borgenärer har fått kunskap om (kallats till) sammanträdet.

Regeringens huvudmotivering för att inte gå vidare med utredningens förslag synes dock vara att det är möjligt att ”slimma” förfarandet enligt den nya lagen när en skulduppställning är det enda gäldenären vill uppnå. Det är emellertid aningen märkligt att avfärda utredningens förslag om en särskild lag om (enbart) en skulduppställning med motiveringen att det bara är en avskalad version av den nuvarande lagen om företagsrekonstruktion. Det är ju just en sådan avskalad version som under många år har efterfrågats från flera håll och som också tre på varandra följande utredningar har bedömt som att det finns ett behov av och också föreslagit. Nu när den nya lagen dessutom är betydligt mer omfattande och innefattar möjligheter till mer långt gående ingrepp, borde rimligen behovet av en ”avskalad version” vara så mycket större. Det framgår dessutom på flera ställen

i förarbetena att man förutsätter att det i praktiken ofta kommer vara så att det är just skulduppställningen som är den centrala i en rekonstruktion; kanske den enda riktigt betydelsefulla ingrediensen. Även det talar för att ett enkelt ackordsförfarande kanske borde vara det man först och främst fokuserat på. Erfarenheterna av 25 års tillämpning av den nuvarande lagen talar också med styrka åt det hållet.

Den mer avancerade nya lagen om företagsrekonstruktion borde kanske mot den bakgrunden ha setts som en exklusiv undantagslagstiftning. Och en enkel lag om skulduppställning som den i praktiken dominerande formen av rekonstruktion. Det ska, för undvikande av missförstånd, påpekas att den nya (mer avancerade) lagen om företagsrekonstruktion hade varit oerhört välkommen ändå. Den kan komma att utgöra ett mycket värdefullt tillskott till den svenska insolvensrättsliga familjen som ett komplement till konkurs såvitt avser större verksamheter. Men det kanske för den sakens skull inte hade varit nödvändigt att offra en separat ackordslag.

7. ETT AVSLUTANDE FILOSOFERANDE

Om man ser till rekonstruktionsplanen enligt den nya lagen ser jag det som att avgörande ingredienser i den är *skulduppställningen*, *rekonstruktörsberättelsen* och vad som gäller för *ny finansiering*. Reglerna om gäldenärens avtal och verkställighetshinder är viktiga för förfarandet under den tid rekonstruktionsärendet pågår vid domstol, men de är sedan överspelade. Rekonstruktörsberättelsen ser jag som viktig för borgenärernas och domstolens ställningstagande till rekonstruktionsplanen. Därefter torde dess betydelse vara överspelad. Vad som bestämts beträffande ny finansiering har i sig givetvis stor betydelse rent materiellt.

Skulduppställningen kan ha en nära koppling till vad som bestämts i planen om ny finansiering. Men detta samband behöver inte alltid vara för handen. Vad gäller själva skulduppställningen finns det i den nya lagen inte som i den nuvarande några krav på minsta betalningsprocent eller betalning viss sista dag. Skulduppställningen kan dessut-

om innefatta även t.ex. prioriterade fordringar. Allt detta innebär att en skulduppställning enligt den nya lagen kan innehålla så mycket mer och så mycket mer varierande bestämmelser än för närvarande.³¹ I praktiken kan man väl anta att prioriterade borgenärer i en skulduppställning – om än inte fullt betalt – ändå kommer få en betydande andel av sina fordringar täckta. Och det kan även antas att likviden enligt uppställningen ska betalas inom en viss kortare tid. Kan dessa förutsättningar inte uppfyllas kan man förmoda att det inte är så mycket bevänt med livskraften hos gäldenärsföretaget.

Aningen förvånande är att utredningens förslag om en särskild lag om offentlig skulduppställning *inte* tillät denna flexibilitet. Sålunda motsvarade det förslaget nu gällande rätt, dvs. krav på viss lägsta ackordsprocent, betalning inom viss tid och deltagande enbart av oprioriterade borgenärer. Det är inte helt lätt att förstå varför man där inte tillät partsautonomin gälla i större utsträckning. I en förenklad ordning kan det givetvis finnas krav på samma flexibilitet. Minoritetsskyddet kan tillgodoses på andra sätt. De önskemål som har framställts genom åren har ju gällt ett enklare *förfarande*, inte nödvändigtvis enklare (och mer rigida) materiella ackordsvillkor.³²

Vilken betydelse rekonstruktionsplanen i övrigt kan få i förlängningen är svårare att sja om. I vissa fall kanske ingen betydelse alls. I vissa andra fall kan de få betydelse som en ”checklista” för framtiden. I ett mindre antal fall kan den kanske få en mer operativ betydelse när det ingår åtgärder som ska genomföras framöver. Eftersom det inte finns några egentliga begränsningar av vad planen kan innehålla, är det inte otänkbart att det i den ingår tämligen detaljerade bestämmelser om framtida åtgärder. När *rekonstruktionsärendet* vid domstol avslutas behöver ingalunda *rekonstruktionen* som sådan vara avslutad. När ärendet avslutas ska det ha *bestämts* vilka rekonstruk-

³¹ Se prop. 2021/22:215 s. 172 f.

³² En intressant notering är att Hans Renman, Jan Flood och Lars Wenne i InTi 2016:1 s. 8 och InTi 2017:1 s. 8 för en diskussion om för- respektive nackdelar med ackord enligt konkurslagen och ackord enligt lagen om företagsrekonstruktion där man inte berör själva ackordsvillkoren, utan i stället de olika förfaranden ackordsreglerna ligger inbäddade i. Ett förenklat, ”rent”, ackordsförfarande skulle med fördel ha kunnat utformas så att det inte finns några ”kringregler” alls; inga verkställighetshinder, inga regler om gäldenärens avtal, inga nya förmånsrätter eller särskilda regler om tillfällig och ny finansiering.

tionsåtgärder som ska vidtas, men *genomförandet* kan ligga längre fram i tiden. Så tolkar i vart fall jag lagen.³³

Det man nu alltså har åstadkommit är en ny lag om företagsrekonstruktion som innehåller ambitiösa regler om rekonstruktionsplanen och den skulduppställning som kan förmodas ingå i de flesta rekonstruktionsplaner. Och det ingår i ett förfarande som i sig kan ha en rejäl påverkan på olika rättsförhållanden såväl temporärt som mer långsiktigt. Skulduppställningen (ackordet) har alltså gjorts avsevärt mer svåråtkomligt än den redan sedan tidigare kritiserade svåråtkomligheten enligt nu gällande lag om företagsrekonstruktion. Aningen paradoxalt är emellertid att i allt detta framstår ändå skulduppställningen (ackordet) som den mest centrala komponenten. Och det är inte så märkligt. Det är den komponenten som i de flesta fall måste ingå för att en rekonstruktion ska bli lyckosam. Men den som *bara* behöver denna viktiga komponent förvägras en ”direkt” tillgång till den.

Det kanske är så att fokus rakt igenom här har varit fel inställt. Man har hela vägen utgått från att en fullödig och rikt utrustad rekonstruktionslag varit det huvudsakliga och en ”enklare” separat ackordslag möjligen ett undantag. Mer realistiskt hade varit att tvärtom se det ”enklare” ackordet som det huvudsakliga och viktiga och en mer avancerad rekonstruktionslag som ett exklusivt undantag. Det hade nog bättre svarat mot verklighetens behov. Möjligen har dessa mer realistiska behov skymts av EU-direktivets alla frestelser om vad den nationella lagstiftaren *får* göra på detta område. Direktivets krav på vad som – utöver sådant som redan sedan tidigare finns på plats – *måste* göras nationellt i Sverige är ju ytterst blygsamma.³⁴

Hur som helst. Ackordet lever alltså alltjämt, det har inte fått en dödsdom. Men det är inlåst till följd av en frihetsberövande dom. Kommer det att friges någon gång?

³³ Jfr prop. 2021/22:215 s. 208 f., s. 377 f. och s. 380 f.

³⁴ Jag vill återigen framhålla att jag har en mycket positiv inställning till den nya lagen om företagsrekonstruktion. Den ger verktyg för att kunna hantera riktigt stora verksamheters insolvens och på det viset konkurrera med konkurslagen. Men för den insolvensrättsliga vardagen kanske en ”enkel” ackordslag hade kommit till större användning och nytta.